

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 208/2010-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 27. mája 2010 predbežne prerokoval sťažnosť N. G., P., toho času v Ústave na výkon väzby Bratislava, zastúpeného advokátkou JUDr. Z. L., N., ktorou namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 5 ods. 3, 4 a 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I a jeho uzneseniami sp. zn. 0 Tp 332/09 z 8. októbra 2009 a sp. zn. 0 Tp 622/09 zo 4. novembra 2009 a uzneseniami Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3 Tpo 78/09 z 20. októbra 2009 a sp. zn. 4 Tpo 93/09 z 9. novembra 2009, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť N. G. v celosti o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. decembra 2009 doručená sťažnosť N. G. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal

porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 5 ods. 3, 4 a 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) a jeho uzneseniami sp. zn. 0 Tp 332/09 z 8. októbra 2009 a sp. zn. 0 Tp 622/09 zo 4. novembra 2009 uzneseniami Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Tpo 78/09 z 20. októbra 2009 a sp. zn. 4 Tpo 93/09 z 9. novembra 2009. Z príloh pripojených k sťažnosti a z jej obsahu vyplýva, že uznesením krajského súdu sp. zn. 3 Tpo 78/09 z 20. októbra 2009 bola zamietnutá sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 0 Tp 332/09 z 8. októbra 2009, ktorým (i) nebola prijatá peňažná záruka ponúknutá manželkou sťažovateľa a tento bol ponechaný vo väzbe, a zároveň (ii) boli rozšírené dôvody jeho väzby aj o § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku. Uznesením krajského súdu sp. zn. 4 Tpo 93/09 z 9. novembra 2009 bolo (i) zrušené uznesenie okresného súdu sp. zn. 0 Tp 622/09 zo 4. novembra 2009 a lehota trvania väzby bola u sťažovateľa podľa § 76 ods. 2 Trestného poriadku účinného do 31. januára 2009 predĺžená do 10. februára 2010 a (ii) sťažnosť sťažovateľa ako obvineného bola zamietnutá.

2. Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že uznesením Okresného súdu Pezinok z 13. novembra 2008 v spojení s uznesením krajského súdu zo 4. decembra 2008 bol vzatý do väzby. Uznesením okresného súdu z 28. apríla 2009 v spojení s uznesením krajského súdu zo 6. mája 2009 bola jeho väzba predĺžená do 10. novembra 2009 a uznesením okresného súdu zo 4. novembra 2009 v spojení s uznesením krajského súdu z 9. novembra 2009 bola jeho väzba predĺžená do 10. februára 2010. Skutok, pre ktorý mu bolo vznesené obvinenie, je právne kvalifikovaný ako zločin krádeže spolupáchatelstvom v štádiu pokusu podľa § 14 k § 20 k § 212 ods. 1 a ods. 4 písm. d) Trestného zákona v súbehu so zločinom všeobecného ohrozenia spolupáchatelstvom podľa § 14 k § 20 k § 284 ods. 1 písm. a) a ods. 2 písm. c) Trestného zákona v súbehu s prečinom poškodzovania a ohrozovania prevádzky všeobecne prospešného zariadenia spolupáchatelstvom v štádiu pokusu podľa § 14 k § 20 k § 286 ods. 1 písm. h) Trestného zákona. Z obsahu sťažnosti vyplynuli štyri podstatné námietky:

(i) Sťažovateľ v prvom rade namieta dĺžku konania na okresnom súde vedeného pod sp. zn. 0 Tp 332/09 v súvislosti s rozhodovaním o nahradení väzby peňažnou zárukou, ktorú ponúkla jeho manželka, pričom uvádza:

„Ako som už uviedol dňa 27.5.2009 som podal žiadosť o nahradenie väzby peňažnou zárukou, ktorej zloženie ponúkla moja manželka. Okresný súd, a to napriek mojej urgencii z 20.7.2009, o tejto ponuke záruky rozhodol až 8.10.2009, teda po 4 mesiacoch a 11 dňoch a krajský súd rozhodol až 20.10.2009 a toto rozhodnutie mi bolo doručené až 12.11.2009. Celkove takmer 5 mesiacov od podania bolo vo veci právoplatne rozhodnuté. Takéto konanie je v rozpore s elementárnou zásadou vyslovenou v § 79 ods.3 Tr.por., podľa ktorého obvinený má právo kedykoľvek žiadať o prepustenie na slobodu. Ak v prípravnom konaní prokurátor takej žiadosti nevyhoví, predloží ju bez meškania so svojím stanoviskom a s návrhom na rozhodnutie sudcovi pre prípravné konanie, o čom upovedomí obvineného a jeho obhajcu. O takej žiadosti sa musí bez meškania rozhodnúť. Právo na takéto urýchlené konanie garantuje obvinenému Ústava SR ako aj dohovor.“

(ii) Ďalej sťažovateľ v sťažnosti namieta nedostatok dôvodov uznesení okresného súdu z 8. októbra 2009 a krajského súdu z 20. októbra 2009, keď uvádza:

„Obe uznesenia sú dôkazom toho, že súdy sa nevysporiadali so všetkými skutočnosťami a s mojimi námietkami a rozhodli vo veci jednoznačne arbitrárne bez toho, aby vec vyhodnotili vo všetkých súvislostiach. Navyac krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že som svoju sťažnosť bližšie nezdôvodnil, čo nie je pravda. V skutočnosti moja právna zástupkyňa dňa 11.10.2009 vypracovala a následne odoslala sťažnosť, v ktorej podrobne odôvodnila nesúhlas s napadnutým uznesením súdu prvého stupňa.“

(iii) Sťažovateľ namieta aj skutočnosť, že okresný súd rozhodoval v konaní vedenom pod sp. zn. 0 Tp 622/09 o návrhu prokurátora na predĺženie lehoty väzby aj napriek tomu, že bol podaný oneskorene, v dôsledku čoho mal byť prepustený na slobodu, pričom vadu konania pred okresným súdom na podklade jeho sťažnosti neodstránil ani krajský súd. V tejto súvislosti uviedol:

„Prokurátor podal návrh na predĺženie väzby 16.10.2009, teda 17 pracovných dní pred uplynutím lehoty väzby a na základe takto podaného návrhu súd nemal lehotu väzby predĺžiť. Podľa § 76 ods. 2 Tr. por. v znení platnom do 31.1.2009 predĺžiť lehotu väzby obvineného možno len vtedy, ak bol návrh prokurátora doručený súdu najmenej 15 pracovných dní pred uplynutím šesťmesačnej lehoty. Podľa § 76 ods. 2 Tr. por v znení platnom od 1.2.2009 prokurátor je povinný prepustiť obvineného z väzby najneskôr v posledný deň lehoty ak nepodá najmenej 20 pracovných dní pred jej uplynutím sudcovi pre prípravné konanie návrh na predĺženie tejto lehoty. Podľa § 567c ods.2 Tr. por. Ak lehota väzby začala plynúť pred 1. februárom 2009, použijú sa ustanovenia § 76, 78, § 80 ods. 3 a § 81 ods. 4 v znení účinnom do 31. januára 2009. Pôvodne moja lehota väzby začala plynúť 10.11.2008, odkedy som bol vzatý do väzby. Súd o predĺžení rozhodol 6.5.2009 a moja predĺžená lehota väzby začala plynúť 10.5.2009, teda po 1. februári 2009. Preto som toho názoru, že v mojom prípade sa má použiť ustanovenie § 76 v znení účinnom od 1.2.2009, a teda prokurátor nepodal návrh na predĺženie lehoty väzby včas a súd mal jeho návrh zamietnuť. Opačným rozhodnutím boli porušené moje ústavné práva.“

(iv) Napokon sťažovateľ namieta aj nedostatok dôvodov uznesení okresného súdu zo 4. novembra 2009 a krajského súdu z 9. novembra 2009, keď uvádza:

„Ani odôvodnenie týchto rozhodnutí nie je v súlade so zákonom a boli tak porušené moje ústavné práva. Krajský súd aj v tomto prípade sa vôbec nevysporiadal ani len s obsahom sťažnosti, ktorú podala moja obhajkyňa. Oba súdy len formálne popísali predchádzajúce rozhodnutia o väzbe.“

3. V petite sťažnosti sťažovateľ žiada, aby ústavný súd nálezom rozhodol tak, že jeho základné práva na „súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 a čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a čl. 5 ods.3 a 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd boli porušené uznesením Okresného súdu Bratislava I. 0 Tp 332/09 z 8.10.2009 a uznesením Krajského súdu v Bratislave 3 Tpo 78/2009 z 20.10.2009 ako aj uznesením Okresného súdu Bratislava I. 0 Tp 622/09 zo 4.11.2009 a uznesením Krajského súdu v Bratislave 4 Tpo 93/2009 z 9.11.2009“. Ďalej žiada, aby ústavný súd zrušil uznesenie krajského súdu z 20. októbra

2009 a prikázal mu prepustiť sťažovateľa z väzby na slobodu. Žiada priznať aj primerané finančné zadostučinenie v sume 5 000 € (3 000 € od okresného súdu a 2 000 € od krajského súdu) a náhradu trov konania.

II.

4. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 17 ods. 2 prvej vety ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody... má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Podľa čl. 5 ods. 5 dohovoru každý, kto bol obeťou zatknutia alebo zadržania v rozpore s ustanoveniami tohto článku, má nárok na odškodnenie.

5. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto zákonného ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

6. Keďže sťažnosť neobsahovala všetky zákonné náležitosti, ústavný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľa na jej doplnenie o dôvody, pre ktoré sťažovateľ žiada priznať primerané finančné zadosťučinenie. Sťažovateľ v podaní doručenom ústavnému súdu 7. mája 2010 uviedol, že žiada, aby „... ústavný súd pri stanovení výšky primeraného finančného zadosťučinenia vzal do úvahy dlhé obdobie nečinnosti okresného súdu, to, že súdy formálnosťou obsahu svojich rozhodnutí porušili moje ústavné práva a najmä tým,

že o žiadosti o predĺženie väzby rozhodli nezákonne, zavinili ďalšie trvanie mojej väzby od 10.11.2009 doteraz, teda už 6 mesiacov“.

7. Pred rozhodnutím o predbežnom prerokovaní sťažnosti túto ústavný súd doručil sťažnosť na vyjadrenie okresnému súdu aj krajskému súdu a požiadal ich o doručenie príslušných súdnych spisov z prípravného konania.

8. Okresný súd vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 11. mája 2010 uviedol, že v konaní vedenom pod sp. zn. 0 Tp 332/09 došlo k objektívnym priet'ahom spôsobeným Krajskou prokuratúrou v Nitre, ktorá súdu nepredložila vyšetrovací spis v primeranej lehote, bez ktorého sudca pre prípravné konanie nemohol vo veci konať a rozhodnúť. Vyšetrovací spis bol konajúcemu okresnému súdu doručený 9. septembra 2009, 17. septembra 2009 bol nariadený termín výsluchu sťažovateľa a 8. októbra 2009 bolo uznesením rozhodnuté. Vo vzťahu k postupu a uzneseniu okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 0 Tp 622/09 uviedol, že väzba sťažovateľa začala plynúť 10. novembra 2008, teda jednoznačne pred účinnosťou predmetnej novely Trestného poriadku [zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 5/2009 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon č. 5/2009 Z. z.“)] v dôsledku čoho sudca postupoval v súlade s § 567c ods. 2 Trestného poriadku, keď pri rozhodovaní použil § 76 ods. 2 Trestného poriadku v znení účinnom do 31. januára 2009.

9. Krajský súd vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 11. mája 2010 konštatoval, že písomné odôvodnenie sťažnosti obvineného sa v jeho spisoch (sp. zn. 3 Tpo 78/09 a 4 Tpo 93/09) v čase jeho rozhodovania nenachádzalo. Uviedol, že v obidvoch konaniach konal plynulo a bez priet'ahov a z hľadiska aplikácie § 567c ods. 2 Trestného poriadku odkázal na dôvody svojho uznesenia z 9. novembra 2009.

10. Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa na neverejnom zasadnutí senátu. Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistil, že vo vzťahu ku všetkým námietkam sťažovateľa namietajúcim porušenie označených práv sú tu zákonné dôvody,

ktoré bránia prijatiu sťažnosti na ďalšie konanie, a preto bola sťažnosť v celom rozsahu odmietnutá.

III.

K namietanej dĺžke konania na okresnom súde v súvislosti s rozhodovaním o nahradení väzby peňažnou zárukou

11. V rámci prvej sťažnostnej námietky sťažovateľ namieta, že okresný súd o návrhu na nahradenie väzby peňažnou zárukou, ktorý mu bol doručený 1. júna 2009, rozhodol až 8. októbra 2009, a to napriek tomu, že sám urgoval rozhodnutie podaním doručeným okresnému súdu 21. júla 2009. Sťažnosť podaná na poštovú prepravu 17. decembra 2009 je v tejto časti podaná oneskorene, čo bolo dôvodom na jej odmietnutie. Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu (o čo ide v prípade sťažovateľa) počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo o inom zásahu dozvedieť. Zákon o ústavnom súde teda spája začatie plynutia lehoty na podanie sťažnosti s možnosťou sťažovateľa dozvedieť sa o opatrení alebo inom zásahu, ktorými malo dôjsť k zásahu do jeho práv, bez toho aby vyžadoval skutočnú vedomosť sťažovateľa o opatrení alebo inom zásahu. Ako už ústavný súd opakovane uviedol, sťažnosť nemožno považovať za časovo neobmedzený právny prostriedok ochrany ústavnosti (napr. I. ÚS 22/02), pričom rovnako vyslovil, že nedodržanie zákonnej lehoty na podanie sťažnosti je zákonom ustanoveným dôvodom na jej odmietnutie ako oneskorene podanej (IV. ÚS 28/02), a zároveň uviedol, že ide o takú lehotu, ktorú nemožno predĺžiť ani nemožno odpustiť jej zmeškanie (I. ÚS 84/02, IV. ÚS 36/03). Z obsahu sťažnosti a pripojeného súdneho spisu je zrejmé, že sťažovateľ vedel o tom, že okresný súd o návrhu na nahradenie väzby peňažnou zárukou nekoná urýchlene a bezodkladne podstatne skôr ako v lehote dvoch mesiacov pred podaním sťažnosti ústavnému súdu. Konanie okresného súdu o tomto návrhu bolo ukončené jeho uznesením z 8. októbra 2009, pri vyhlásení ktorého bol osobne prítomný sťažovateľ aj jeho obhajkyňa. Najneskôr týmto dňom začala plynúť lehota na podanie sťažnosti namietajúcej

porušenie práva na urýchlené rozhodnutie o návrhu na nahradenie väzby peňažnou zárukou. Sťažnosť bola podaná na poštovú prepravu 17. decembra 2009, a teda v tejto časti oneskorene, čo bolo dôvodom na jej odmietnutie.

**K nedostatku dôvodov uznesení okresného súdu z 8. októbra 2009
a krajského súdu z 20. októbra 2009**

12. Právo na osobnú slobodu garantované tak ústavou, ako aj dohovorom zaujíma v hierarchii základných práv a slobôd (ľudských práv a základných slobôd) popredné miesto. Pod osobnou slobodou sa rozumie voľný, ničím neobmedzený pohyb človeka, ktorý sa môže podľa vlastného rozhodnutia zdržiavať na určitom mieste alebo slobodne z tohto miesta odísť (III. ÚS 204/02). Každé pozbavenie osobnej slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivec pozbavený osobnej slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (I. ÚS 165/02, ale aj II. ÚS 55/98, I. ÚS 177/03, III. ÚS 7/00, I. ÚS 115/07). Z uvedenej zásady vyplýva, že porušenie zákona v prípade rozhodovania o väzbe zakladá zároveň aj porušenie čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ako aj čl. 5 dohovoru. Ústavný súd zdôrazňuje, že väzba je najzávažnejším zásahom do osobnej slobody a do práv obvineného. Keďže ide o najzávažnejší zásah, vyžaduje po celý čas súdnu kontrolu jej ústavnosti a zákonnosti (m. m. III. ÚS 26/01). Je výsostným právom, ale aj povinnosťou všeobecného súdu dbať o to, aby doba väzby obvineného neprekročila nevyhnutnú hranicu. Pre tieto účely patrí všeobecnému súdu skúmať všetky okolnosti spôsobilé vyvrátiť alebo potvrdiť existenciu skutočného verejného záujmu odôvodňujúceho so zreteľom na prezumpciu nevinu výnimku z pravidla rešpektovania osobnej slobody a uviesť ich v rozhodnutiach o väzbe (Toth c. Rakúsko z 12. decembra 1991). Obvinený držaný vo väzbe musí mať možnosť v primeraných intervaloch žiadať o súdnu kontrolu zákonnosti väzby (Bezicheri c. Taliansko z 25. októbra 1989).

13. Z obsahu čl. 17 ústavy možno vyvodiť viaceré práva, ktoré sú súčasťou širšie koncipovaného práva na osobnú slobodu. Ide o právo byť stíhaný len zo zákonných dôvodov, čo je v podmienkach trestného zákonodarstva vyjadrené možnosťou vzniesť

obvinenie konkrétnej osobe len vtedy, ak je dostatočne odôvodnený záver, že táto osoba spáchala trestný čin. Súčasťou práva na osobnú slobodu je právo každého byť stíhaný zákonným spôsobom, teda pri dodržaní všetkých zákonných záruk trestného procesu. Rovnako ako samotné stíhanie, tak aj každé pozbavenie osobnej slobody musí mať podľa ústavy zákonný podklad, inak povedané, len zákon môže ustanoviť dôvody na pozbavenie osobnej slobody, ako aj spôsob realizácie pozbavenia fyzickej osoby jej osobnej slobody. Z čl. 5 dohovoru taktiež vyplýva požiadavka na zákonnosť každého pozbavenia slobody, pričom dohovor v jeho vlastnom obsahu stanovuje aj prípady (dôvody), po naplnení ktorých je možné (v súlade s konaním ustanoveným zákonom) pozbaviť osobu jej slobody. Ústavný súd už vo viacerých svojich rozhodnutiach zdôraznil, že jeho právomoc na rozhodovanie vo väzobných veciach predpokladá výlučne skúmanie toho, či sa v konaní pred väzobnými súdmi dodržali ústavno-procesné princípy takého obmedzenia osobnej slobody, akým je väzba obvineného (II. ÚS 76/02, IV. ÚS 83/03, IV. ÚS 171/03). Medzi tieto princípy o. i. patria aj (i) zákonnosť dôvodov na vzatie a držanie obvineného vo väzbe, (ii) individualizácia rozhodnutia o väzbe sťažovateľa a (iii) právo obvineného vo väzbe žiadať súd, aby preskúmal zákonnosť jeho väzby a žiadať prepustenie z väzby aj ponúknutím záruky.

14. Okresný súd uznesením z 8. októbra 2009 rozhodol tak, že neprijal ponúknutú peňažnú záruku, sťažovateľa ponechal vo väzbe a jej dôvody rozšíril o kolúznú väzbu. V odôvodnení uznesenia vo vzťahu k neprijatiu peňažnej záruky uviedol: *„Na základe výsluchu obvineného a po oboznámení sa s predloženým spisovým materiálom sudca zistil, že obvinený je stíhaný pre obzvlášť závažný zločin a nezistil žiadne výnimočné okolnosti prípadu, ktoré by odôvodňovali v danom prípade v zmysle § 81 ods.1 Tr. por. peňažnú záruku prijať. Rovnako vzhľadom na závažnosť a charakter trestnej činnosti sa javí ponúknutá peňažná záruka ako neprimeraná na nahradenie väzby obvineného.“* K rozšíreniu dôvodov väzby po uvedení odôvodnenia návrhu prokurátora (sťažovateľ sa má vo väzbe stýkať so spoluobvineným a vzájomne sa dohovárať o ich trestnej činnosti a čo majú vypovedať, čo má vyplývať zo zápisnice o výsluchu svedka) a odkaze na § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku okresný súd uviedol: *„Z predmetnej výpovede vyplýva,*

že u obvineného dochádza ku konaniu, ktoré jednoznačne odôvodňuje obavu, že ovplyvňuje ďalšieho spoluobvineného a preto sudca rozšíril aj väzobné dôvody.“

15. Vzhľadom na ústavný princíp subsidiarity (čl. 127 ods. 1 ústavy) nemal ústavný súd právomoc rozhodovať o ochrane označených práv sťažovateľa uznesením okresného súdu, pretože o tejto ochrane mal právomoc v rámci riadneho inštančného postupu rozhodnúť krajský súd konajúci o sťažnosti sťažovateľa proti nemu. Krajský súd po uvedení dôvodov napadnutého uznesenia a citácii príslušných zákonných ustanovení v relevantnej časti odôvodnenia uznesenia z 20. októbra 2009 uviedol: *„Na základe ponúknutej peňažnej záruky ako náhrady za väzbu manželkou obvineného aj krajský súd preskúmal splnenie podmienok na prijatie peňažnej záruky a dospel k zhodnému záveru so súdom prvého stupňa, že vzhľadom na závažnosť a charakter trestnej činnosti je ponúknutá peňažná záruka nedostatočná. Aj podľa krajského súdu nie sú splnené podmienky na jej prijatie najmä pre rozsah a okolnosti, za akých mala byť trestná činnosť spáchaná. Správne a v súlade so zákonom je aj rozhodnutie o rozšírení dôvodov väzby. Ako z obsahu spisu vyplýva, zistené skutočnosti počas výkonu väzby odôvodňujú aj obavu z ovplyvňovania spoluobvineného, s ktorým sa obvinený vzájomne dohovárať o ich spoločnej trestnej činnosti. Tieto skutočnosti boli podložené svedeckou výpoveďou svedka L. G. aj listom, ktorý je obvinenému adresovaný, o tom ako má vypovedať.“*

16. Ústavnému súdu vzhľadom na nedostatok ústavnej a zákonnej právomoci neprislúcha skúmať danosť väzobných dôvodov u sťažovateľa ani možnosť nahradenia jeho väzby ponúknutou peňažnou zárukou. Uznesenie krajského súdu preto preskúmal len z hľadiska rešpektovania zákonných požiadaviek na rozhodnutie súdu o návrhu na nahradenie väzby peňažnou zárukou, ktoré malo in concreto za následok ďalšie držanie sťažovateľa vo väzbe. Uznesenie krajského súdu spĺňa zákonné požiadavky na odôvodnenie uznesenia [§ 176 ods. 2 v spojení s § 71 ods. 1 písm. b) a c) a § 81 ods. 1 Trestného poriadku] a podľa ústavného súdu je z hľadiska dôvodov neprijatia peňažnej záruky a rozšírenia dôvodov väzby u sťažovateľa aj s ohľadom na doterajšiu judikatúru ústavného súdu ústavne konformné a akceptovateľné. Uznesenie krajského súdu nevykazuje znaky arbitrárnosti či svojvôle konajúceho súdu, pričom vychádzajúc z nedostatku právomoci

nemohol ústavný súd dôvody tohto uznesenia ďalej dopĺňať či rozvíjať. Na základe uvedeného možno uzavrieť, že krajský súd v sťažnosťou napadnutom uznesení konal a preskúmal rozhodnutie okresného súdu v rozsahu potrebnom na rozhodnutie o sťažnosti a odôvodnenie jeho rozhodnutia nemožno považovať za zasahujúce do označených práv sťažovateľa.

17. Námietka sťažovateľa, že krajský súd neprihliadol na dôvody jeho sťažností, ktoré v písomnej forme formulovala jeho obhajkyňa, je síce pravdivá, avšak v okolnostiach trestnej veci sťažovateľa nevykazuje ústavnoprávnu relevanciu. Rozhodovanie súdov vo väzobných veciach má byť nielen zákonné a spravodlivé ale najmä rýchle, čo *expressis verbis* vyjadruje nielen ústava (čl. 17 ods. 3 a 4) a dohovor (čl. 5 ods. 3, čl. 5 ods. 4), ale v rámci základných zásad trestného konania aj zákonná úprava, podľa ktorej orgány činné v trestnom konaní a súdy sú povinné vybavovať väzobné veci prednostne a urýchlene (§ 2 ods. 6 Trestného poriadku). V prípade predlžovania lehoty väzby je požiadavka na rýchle konanie súdu zvýraznená aj v ďalších zákonných normách.

18. Z obsahu spisov okresného súdu a krajského súdu v konaní o nahradení väzby peňažnou zárukou vyplýva, že okresný súd vyhlásil uznesenie 8. októbra 2009, 12. októbra 2009 bol spis spolu s ústne zahlásenou sťažnosťou sťažovateľa predložený na rozhodnutie krajskému súdu a 20. októbra 2009 tento o sťažnosti rozhodol tak, že ju zamietol. Sťažovateľ tvrdí, že 15. októbra 2009 podal na poštovú prepravu písomné odôvodnenie sťažnosti, ktoré adresoval okresnému súdu (v spise okresného súdu predloženom ústavnému súdu sa však písomné odôvodnenie sťažnosti nenachádza). Z tvrdenia krajského súdu a z obsahu jeho spisu predloženého ústavnému súdu je zrejmé, že v jeho spise sa písomné odôvodnenie sťažnosti v čase rozhodnutia nenachádzalo. Ak za týchto okolností krajský súd nečakal na doručenie písomného odôvodnenia sťažnosti a rozhodol o sťažnosti proti rozhodnutiu o väzbe urýchlene, nemožno v tomto postupe krajského súdu vidieť znaky nezákonného (a ani protiústavného) postupu.

19. Požiadavka na rýchlosť konania o väzbe je osobitne zvýraznená v súvislosti s rozhodovaním o predĺžení lehoty väzby. Podľa § 76 ods. 3 Trestného poriadku sudca pre

prípravné konanie rozhodne o návrhu prokurátora na predĺženie lehoty väzby tak, aby v prípade podania sťažnosti proti rozhodnutiu mohol byť spis predložený nadriadenému súdu najneskôr päť dní pred uplynutím lehoty väzby; nadriadený súd rozhodne do uplynutia lehoty, ktorá sa má predĺžiť. Uznesením okresného súdu z 28. apríla 2009 v spojení s uznesením krajského súdu zo 6. mája 2009 bola väzba sťažovateľa predĺžená do 10. novembra 2009. Prokurátor podal návrh na predĺženie lehoty väzby 16. októbra 2009, okresný súd lehotu väzby predĺžil uznesením zo 4. novembra 2009, 5. novembra 2009 bol spis spolu s ústne zahlásenou sťažnosťou predložený krajskému súdu, ktorý o sťažnosti rozhodol uznesením z 9. novembra 2009. Sťažovateľ tvrdí, že 5. novembra 2009 podal na poštovú prepravu písomné odôvodnenie sťažnosti, ktoré adresoval okresnému súdu (v spise okresného súdu predloženom ústavnému súdu sa však písomné odôvodnenie sťažnosti nenachádza). Z tvrdenia krajského súdu a z obsahu jeho spisu predloženého ústavnému súdu je zrejmé, že v jeho spise sa písomné odôvodnenie sťažnosti v čase rozhodnutia nenachádzalo. Ak za týchto okolností krajský súd nečakal (a vzhľadom na znenie § 76 ods. 3 Trestného poriadku ani nemohol) na doručenie písomného odôvodnenia sťažnosti a rozhodol o sťažnosti proti rozhodnutiu o predĺžení lehoty väzby v rámci lehoty, ktorá sa mala predĺžiť (deň pred jej uplynutím), nemožno v tomto postupe krajského súdu vidieť znaky nezákonného (a už vôbec nie protiústavného) postupu.

20. Nad rámec potreby ústavný súd dodáva, že sťažovateľ kvalifikovane obhajovaný advokátom je oprávnený doručiť písomné dôvody svojej sťažnosti priamo sťažnostnému súdu aj inak ako poštovou prepravou (osobne, faxom, elektronickými prostriedkami) tak, aby sa sťažnostný súd mohol oboznámiť s dôvodmi sťažnosti pred svojím rozhodnutím o nej a na tieto v odôvodnení svojho rozhodnutia primerane reagovať.

K námietke sťažovateľa proti oneskorenému podaniu návrhu na predĺženie lehoty väzby prokurátorom

21. Zákonom č. 5/2009 Z. z., ktorým bol s účinnosťou od 1. februára 2009 novelizovaný Trestný poriadok, bola okrem iného zmenená lehota, v ktorej prokurátor musí predložiť súdu návrh na predĺženie lehoty väzby (z 15 pracovných dní na 20 pracovných dní

pred uplynutím pôvodnej lehoty). Zároveň však v prechodných ustanoveniach (§ 567c ods. 2 Trestného poriadku) bolo ustanovené, že ak lehota väzby začala plynúť pred 1. februárom 2009, použije sa ustanovenie § 76 v znení účinnom do 31. januára 2009. Tak postupovali aj okresný súd a krajský súd, keď konštatovali, že návrh prokurátora bol súdu predložený v rámci lehoty určenej § 76 ods. 2 Trestného poriadku v znení účinnom do 31. januára 2009. Keďže z obsahu sťažnosti a spisov predložených ústavnému súdu je nesporné, že lehota väzby u sťažovateľa skutočne začala plynúť 10. novembra 2008 (teda pred 1. februárom 2009), postup konajúcich väzobných súdov nebol nezákonný ani neústavný. Interpretácia § 567c ods. 2 Trestného poriadku predkladaná sťažovateľom, podľa ktorej pre aplikáciu rôznych znení § 76 ods. 2 Trestného poriadku nie je dôležité začatie plynutia lehoty väzby, ale začatie plynutia predĺženej lehoty väzby, predstavuje jeho vlastný pohľad na vec, ktorý však väzobné súdy neakceptovali a ktorý aj podľa ústavného súdu nemá oporu v zákone, a preto je nesprávny.

K nedostatku dôvodov uznesení okresného súdu zo 4. novembra 2009 a krajského súdu z 9. novembra 2009

22. Okresný súd v rozhodnutí o predĺžení lehoty väzby do 10. januára 2010 poukázal na priebeh väzobného stíhania sťažovateľa, obsah návrhu prokurátora na predĺženie lehoty väzby, stanovisko sťažovateľa a obhajkyne k návrhu prokurátora a na vlastné odôvodnenie uznesenia uviedol: *„... návrh prokurátora je dôvodný, nakoľko súčasťou trestného konania je aj oboznámenie sa s výsledkami vyšetrovania a taktiež aj prokurátor potrebuje čas na napísanie obžaloby... Sudca je tohto názoru, že dva mesiace, o ktoré predĺžil lehotu trvania väzby sú dostatočné na ukončenie vyšetrovania a podanie obžaloby. Pokiaľ ide o tvrdenie obhajkyne, že vo veci sa dva mesiace nekoná, sudca konštatuje, že toto tvrdenie nie je pravdivé, pretože dňa 11.9. a 17.9. došlo k výsluchu svedkov... Taktiež sudca konštatuje, že ide o skupinovú vec, kde sa dôkazy vykonávajú vo vzťahu ku všetkým obvineným a nie iba vo vzťahu k obvinenému G..“* Krajský súd v odôvodnení rozhodnutia, ktorým na podklade sťažnosti prokurátora napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil, sám predĺžil lehotu trvania väzby u sťažovateľa do 10. februára 2010 a sťažnosť sťažovateľa (obvineného) zamietol, v podstatnom uviedol: *„... súd po preskúmaní spisového materiálu*

dospel k záveru, že je potrebné vyhovieť návrhu krajského prokurátora na predĺženie lehoty väzby obvineného G. v celom rozsahu a to s poukazom na počet obvinených osôb, t.j. 11 osôb v tejto veci a potrebu, aby všetky osoby boli oboznámené s rozsiahlym materiálom prípravného konania.“ Súčasne krajský súd konštatoval trvanie väzobných dôvodov tak kolúznej väzby, ako aj preventívnej väzby u sťažovateľa.

23. Vychádzajúc zo záverov uvedených v bodoch 12 až 19 odôvodnenia tohto uznesenia ústavný súd konštatuje, že uznesenie krajského súdu spĺňa zákonné požiadavky na odôvodnenie uznesenia [§ 176 ods. 2 v spojení s § 71 ods. 1 písm. b) a c) a § 76 ods. 2, 3 a 4 Trestného poriadku] a podľa ústavného súdu je z hľadiska dôvodov predĺženia lehoty väzby u sťažovateľa aj s ohľadom na doterajšiu judikatúru ústavného súdu ústavne konformné a akceptovateľné. Uznesenie krajského súdu nevykazuje znaky arbitrárnosti či svojvôle konajúceho súdu, pričom vychádzajúc z nedostatku právomoci nemohol ústavný súd dôvody tohto uznesenia ďalej dopĺňať či rozvíjať. Na základe uvedeného možno uzavrieť, že krajský súd v sťažnosťou napadnutom uznesení konal a preskúmal rozhodnutie okresného súdu v rozsahu potrebnom na rozhodnutie o sťažnosti a odôvodnenie jeho rozhodnutia nemožno považovať za zasahujúce do označených práv sťažovateľa.

24. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti v zmysle judikatúry ústavného súdu možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánom štátu (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, alebo z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno preto považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 101/03 alebo IV. ÚS 136/05). S ohľadom na už uvedené skutočnosti, ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v prevyšujúcej časti (okrem časti podľa bodu 11 odôvodnenia tohto uznesenia) odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

25. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti už pri jej predbežnom prerokovaní, ústavný súd nemohol rozhodnúť o ďalších návrhoch sťažovateľa uvedených v petite jeho sťažnosti (zrušenie uznesenia krajského súdu z 20. októbra 2009, príkaz krajskému súdu na jeho prepustenie na slobodu, primerané finančné zadosťučinenie a náhrada trov konania).

26. Nad rámec potreby, avšak reagujúc na ústavnoprávnu kvalifikáciu porušených práv a slobôd v sťažnosti, ústavný súd považuje za potrebné uviesť:

Článok 17 ústavy obsahuje a upravuje základné hmotné, ale aj procesné atribúty osobnej slobody vrátane práva na súdnu ochranu v prípade jej pozbavenia. Preto na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe je aplikovateľné toto špeciálne ústavné ustanovenie o osobnej slobode, a nie všeobecné ustanovenie čl. 46 ods. 1 ústavy o práve na súdnu ochranu (m. m. uznesenie sp. zn. III. ÚS 135/04 z 28. apríla 2004). Obdobne možno vymedziť aj vzťah práva na urýchlené rozhodovanie o väzbe [čl. 5 ods. 4 dohovoru, implikované aj v čl. 17 ods. 2 ústavy (II. ÚS 7/00)] a základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ak ústavný súd zistí porušenie práva na urýchlené rozhodnutie o väzbe, vysloví porušenie základného práva podľa čl. 17 ods. 2 ústavy (III. ÚS 291/06), práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru (II. ÚS 252/07), prípadne oboch týchto práv, nie však základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. mája 2010